

UÇAN BALIK NASIL UÇAR ?

ÇAĞLAR şahittir ki, insanların en büyük özlemlerinden biri de uçmaktır. Hezarfen Mehmet Çelebi'den Niel Armstrong'a dek birçok kişi bu hevesten nasibini almışlardır. Fakat bu adamların 'uçuş' teknikleri ile, bizim sevgili uçan-balığımızın 'uçuş' TEKNİĞİ arasında büyük farklar vardır. Yine de denebilir ki uçan-balık uçuş tekniği bakımından uçaklara en çok benzeyen 'uçan-hayvan'dır.

Enaz dört balık tipi uçabilme yeteneğine sahiptir; fakat içlerinde en usta olanı, şüphesiz (EXOCOETIDAE) diye bilinen, açık deniz yolcularının en ilginç eğlencesi; şirin 'uçan-balık'ımızdır. Aslında uçan-balık'lar uçmayıp deniz yüzeyinde sekerek hız toplarlar ve bu hızlarının etkisi ile bir mermi gibi ileri fırlarlar.

Uçan-balık'ların kuyrukları da, diğer balıklarda olduğu gibi (V) şeklindedir. Ancak alt kolu, üst kolun hemen yarısı uzunluktadır. Kuyruğun bu özelliği ise 'uçuş'un EN büyük etkenidir

Balığın göğsünün her iki yanına yapışık yüzgeçleri (ya da KANAT'ları) balığın boyunun üçte ikisi uzunluğundadır ve su içinde, balık yüzerken gövdeye yapışık durumdadır.

Balık su düzeyine çıktığında, tam anlamı ile yataydır ve saatte 25 - 30 km'lik bir hıza sahiptir.

Bu durumda iken, balık ön yüzgeçlerini açar (artık, yüzgeçleri kanat görevini yüklenektir); kuyruğu ise kapalı bir makas görünümündedir ve su içine hafifçe sarmaktadır. Bu durumda balık su düzeyi ile 15°'lik bir açı yapmaktadır.

Balık su içinde ki kuyruğunu hızla titreterek (yaklaşık olarak saniyede 50 vuruş); su yüzeyinde kaymaya başlar. (Su yüzeyi ile yapılan 15°'lik açı henüz korunmaktadır). Bu titreşimler sayesinde, balık, hızını saatte 60 km'ye kadar çıkarabilir.

İşte bu hızda giderken balık, kapalı bir makas görünümündeki kuyruğunun iki kolunu hızla açar; —kuyruğun kısa ucunun suya hızla çarpmasıyla— suyun yüzeyinden yukarılara sıçrar. Açılmış olan ön yüzgeçlerinin (kanatlarının) da yardımıyla balık, sudan 30 - 40 cm. yukarıda süzülerek 30 - 40 m yol alır.

Uçuş hızının düşmesiyle balık uçamaz olur ve ya doğrudan doğruya suya dalarak derinliklerde kaybolur ya da kuyruğunu suya daldırarak yeniden titreştirmeye başlar. Bu yolla balık ilk hızını kazanınca yeniden yukarı sıçrar. (Balığın bu teknikte uçuşu; hızla fırlatılan bir taşın su yüzünde sekmesine benzetilebilir).

Uçan-balık'lar, genellikle, havada 3, 4 saniye kadar kalabilirlerse de 10, 13 saniye kadar uçup 100 metre kadar yol alanlara da rastlanmıştır.

NOT : Bu yazıyı okuduktan sonra zahmet olmazsa, lütfen BİLİM ve TEKNİK Kasım 1972 (Sayı 60) sayısındaki 'Dr. WANKEL ve Yeni Motorbotu' ve —Eğer bulabilirseniz— 2. Cilt, Sayı 13, Kasım 1968'in BİLİM ve TEKNİK'inde 'YÜRÜYEN BALIK' adlı yazıları okuyunuz.

SCIENCE DIGEST'ten
Çeviren : ÇAĞLAR TUNCA

MÜZİK
FARUK GÜVENÇ

MÜZİK ŞÖLENİ

Bu bir müzik eleştirisi değildir. Bu sütunda, sinemaların gölgesinde, müzikseverler konser eleştirilerini sıcaklığına okumaya alışmışlardır sanırım. Aynen Londra'daki, New - York'daki gibi Türkiye'de ve Milliyet'de. Bu gece ben sınırı biraz aşacağım ve bu sütunu bir başka olayı, bir başka önemli sanat kıpırdanışını duyurmak için kullanacağım. Dün gece Televizyonda Ankara Koleji'nin müzik şölenini izlediniz mi acaba ? Şu dumanlı günlerde insanın yüreğini ferahlatan, umutlarını sulayan inanılmaz bir sanat kıpırdanışığıydı bu. TRT Korosu Gençlik Korosu filân değil, bir lise korosuymuş izlediğimiz. İsmi bilmediğim bir müzik öğretmenin yönetiminde dört sesli şarkılar söyleyen pırl pırl bir koro. Ve inanılmayacak seviyede iki (kardeş) piyanist, iyi bir gitarci. Eğer Türkiye'de on lisede bu çizgi tutturulsa, memleketin kaderinin değişeceğinden eminim ben. Bir tarafa birbirine vurdurulan gençler, öte tarafa müziğin birleştirici gücü, sevgisi altında birleşmiş gençler. Ankara Koleji'nin yerini bile bilmiyorum ben. Ama başka birşey biliyorum : Atatürk'ün kalbinin orada çarptığını.

7 Aralık 1975, MİLLİYET'ten